

№ 9 märts

MEIE MATS

Tallinn, Harju, 46/15 ♦ Nädalleht ♦ 18 aastakäik ♦ 1920 ♦ Oktoober, 2 ♦ Nr. 82 (264)

Gori joonistus.

Wäljamaa „kunsti-
tähtede hooajal.

— „Ma olen kaks kuud „Petrograadi“ wõõrastemajas kokaks olnud ja sellepärast wõin ma kunstiwaesele Eestile head wäljamaa kunsti pakkuda!“

Prokuröör.

Lulse Westkirchi romaan. (Järg).

„Kümne minutiga!“

„Nii et kell 1/4 wõis Siebenhausenis olla?“

„Jah, lahedasti.“

Gerhard oli pooleniste üles tõusnud. Ta silmad otsisid väljakutsuwalt prokurööri silmi. Aga Tüngen oli jalgrattaüürija Hellmeieri tunnistuse ajal silmad aktide peale pööranud ja ei waadanud üles.

„Ja millal tõi wõõras jalgratta tagasi?“

„Ta ei toonudki seda ise. Selle tõi mulle järgmisel hommikul Miselburgi wõõrastemaja sulane. Keegi wõõras herra saatnud ja maksnud talle waewa eest 2 marka. Mina aga olin wäga pahane, sest kaks tundi kulus ära, kuni jalgratta puhtaks sain, nii oli ta mudane.“

Hellmeier läks tunnistajatetuppa tagasi.

Nüüd kutsuti Siebenhauseni kirjakandja saali.

„Kas töite 25. sept. hommikul Marhenkele kirja?“ küsis peakohtunik.

„Tõin.“

„Mis kiri see oli?“

„Mulle torkas silma, et kirja adress oli tükitähtedega kirjutatud. Muidu harilik kiri: ümbrik walge, mitte suur ja pisut piklik. Kandis posttemplit: Leiningen. 24.9.00. 11—12 e. l.“

„On see kindel, et Teie templi asjus ei eksi?“

„Ei, see oli 24. sept.“

„Olite seal juures, kui Marhenke kirja luges?“

„Jah.“

„Rääkis ta midagi selle sisust?“

„Ei. Aga ta näis rahul olevat.“

„Kas Teie ise kirja sisust midagi ei aimanud?“

„Uskusin, et see nali on.“

„Ja pärast, kui mörtsukatööst kuulsite, kas ei tulnud Teile siis meele, et see ehk sellega ühendas: wõiks olla?“

„Ei tulnud. Selle peale wiisid mu alles herra advokaat ja maaler Brauns hiljuti Siebenhausenis.“

Tüngen oli kohtunikukübara peast ära wõtnud ja üles tõusnud. Pilkaw naeratus lehwis ta huultel.

„Selle konstateerimise peale panen ma suurt rõhku,“ seletas ta rõhuga. „Ja ma palun tunnistajat weel meele tuletada, kas kiri õige peenele paberile oli kirjutatud?“

„Niisugust paberit saab igast poest osta.“

„Kas töite Marhenkele ka kirju, mis iseäranis peenel paberil olid? See tähendab: niisuguseid, millest järeldada wõis, et mõni kõrgemast seisusest isik nad oli kirjutatud?“

„Kord wiisin ühe kirja tuhmhallist paberist, millel hea käekirjaga kirjutatud adress peal.“

„Mehe wõi naise käekiri?“

„Arwasin, et mehe.“

„Kas mäletate, kust see kiri tuli?“

„Ka Leiningenist.“

„Ja käekiri? Oli see selle kirjaga sarnane, mis trükikirjas oli?“

„Seda on raske ütelda. Sest ma nägin käekirja ainult möödaminnes. Kuid ma usun, see käekiri oli kergem. Wähemalt ei oleks mulle arwamist tulnud, nagu oleks need kirjad ühe mehe kirjutatud.“

„Aga wõimalik see oli?“

„Seda küll.“

Pärast seda, kui telliskiwiwabriku meister weel oli tunnistanud, et Peeter Wegerich 25. sept. kella 1—6 wabrikust puudunud, tuli rida asjatundjate kätte.

Keisri arst, kes surnukeha lahti lõiganud, korras, mis protokollis öeldud: „surm kägistamise tagajärjel, seesmisi ja wälimisi wigastusi ei ole. Nahawigastusi ei saa surnukeha mädanemise tagajärjel enam selgeks teha.“

Siis lõppes tunnistajate ülekuulamine. Peakohtunik pööras jälle kaebealuse poole:

„Noh, Wegerich, kas olete järele mõtelnud ja tunnistate üles?“

„Mul pole midagi tunnistada, herra peakohtunik,“ ütles Wegerich. Aga ta ütles seda wiivitades, weel ikka ettekujutuse mõju all seistes, mille üle ta ju tundide kaupa järele mõtles.

„Minu herrad wannutatud mehed,“ ütles peakohtunik, „politsei poolt toimepandud läbiotsimise puhul leiti kaebealuse kambrist aknalaua alla peidetuna see werine rätik, need kuldrahad ja need lingud raudtraadist ja sooltest. Ütelge, kaebealune, milleks Teie neid tarwitasite?“

„Herra peakohtunik luges ju ise, et mind salaküttimise pärast enne on trahwitud.“

„Teie kuulsite asjatundja suust, et wereplekid rätiku küljes inimese weri on.“

„Muidugi, ja minu oma.“

„Kui Teie kell 1/211 „Poolkuusse“ tulite, ei näinud keegi, et Teil haaw oli.“

„Olin warruka peale tõmmanud.“ Ta tegi käe paljaks. „Näete, siin on arm.“

„Süüdistaw on arwamises, et Marhenke oma elu kaitstes, kes ise haawa sai wõi kallalekipujale haawa lõi.“

„Ei,“ seletas Wegerich. „Naise küüned nii sügawale ei löö. Minu haawa lõikas klaasikild.“

„Ja siis sidusite Teie haawa kalli rätikuga kinni?“

„Weri ju otse purtskas. Uskusin, et weresoon katki oli. Niisugusel puhul wõetakse, mis kätte juhtub.“

„Ja seekord just selle siidirätiku?“

„Mul oli ta parajasti käes. Olin seda just tarwitanud.“

„Marhenke kägistamiseks?“

„Mitte sugugi.“

„Teie olite temaga teatud wahekorras?“

„Mida ma ei salga. Aga see oli juba ammu enne.“

„Mis põhjusel läksite lahku?“

„Tüdruk oli mulle liig wilts.“

„Tunnistajate ütlust mööda olla aga just Marhenke see olnud, kes tagasi astus.“

„Kui seda nii tahate mõista, herra peakohtunik. Ta laskis öösel ühe peene herra oma toaknast sisse. Siis ütlesin ma ei. Sellest seisukohast võib ju küll ütelda, et tema minust lahkus.“

„Aga seda peent herrad, kellest räägite, ei ole Siebenhauseni peale Teie keegi näinud.“

„Siis ei pannud nad tähele.“

„Tunnistajad arwawad, et Teie selle herra armukadeduses olete üles leidnud.“

„Siis eksiwad nad. Mina ei waleta. Täna mitte. Sestsaadik kui nägin, kudas tüdrukule ta pahadus kätte maksti — ja selle poolt, kelle pärast ta paha oli — usun ma, et õiglus weel elab. Ja sellega tahan ma sõprust pidada ning räägin tõtt.“

„Mis tähendab: selle poolt, kelle pärast ta paha oli? Kas tahate ütelda, et see mees, keda Teie Marhenke aknast nägite sisse minewat, mõrtsukas on?“

„Just seda.“

„Mis põhjusel võis ta selle koleda teo teha?“

„Ta oli talle ju loosi kinkinud. Ja nüüd, mil loos wõitis, tahtis ta raha jälle tagasi saada.“

„Kust Teie teate, et just see mees loosi kinkis.“

„Seda võib ju arwata.“

Nüüd tõusis Tüngen üles:

„Kaebealune tegutseb wäga osawasti ja kawakindlalt, et kahtlust oma pealt klassikaliku tundmatu peale weeretada. Palun herra peakohtunikku kaebealuselt lihtsalt küsida, kus ta 25. sept. kella 3—5 wiibis.“

Prokurööri kõnet kuuldes pööras Wegerich järsku ümber. Jälle silmitses ta järelmõttlikult Tüngeni, selle juures wastust andmata unustades.

„Kaebealune, kus wiibisite Teie 25. sept. kella 3 ja 5 wahel?“ kordas peakohtunik.

„Berenbergis,“ ütles Peeter Wegerich prokuröörile üksisilmil otsa wahtides, nagu rõhuks teda mõni mõte.

„Kella kolmest kuueni?“

„Jah.“

„Mis oli Teil seal tegemist?“

„Ei midagi. Pikutasin rohus.“

„Ja wiitsite poole tööpäewa ära? — Kas usute, et wannutatud mehed seda usuwad?“

„Aga see on ometi tõsi.“

„Kaebealune, kui Teie tõesti kolm tundi Berenbergis wiibisite, siis wõite wististi ka inimesi nimetada, keda seal nägite.“

Wegerich wahtis weel ikka prokurööri peale ja temast üle kaugele. Ja jälle wiiwitas ta wastusega, otsaesine sügawas mõttes.

„Rohi oli metsa ääres kõrge. Põõsad alles lehtedes. Keegi ei näinud mind.“

„See on Teile paha. Ja kui Te wabrikus pärast palga wastuwõtjate, kus wiibisite siis kella 6—11?“

„Ka Berenbergis.“

„On Teil seks tunnistajaid?“

„Sellest ei tea keegi midagi.“

„Mis Te seal tegite?“

„Ei midagi.“

„Ärge waletage. Parem rääkige tõtt. Wihma käes nii kaua ei laiselda. Mina ütlen Teile, kus Te wiibisite ja mis tegite. Kella kolme ja kuue wahel tapsite ja röõwisite Teie Siebenhauseni metsas Marhenke ära ja kella seitsme ja üheteistkümneme wahel matsite Teie Mülleri põllul surnukeha maha.“

„Ei, seda ma ei teinud.“

„Siis teatage, mis tegite. Senist seletust ei wõi ju keegi uskuda.“

Wegerich näis otsusele jõudnud olewat. Ta ütles otsustawalt:

„Wiimaks on ometi parem paar kuud istuda, kui ühe teise eest enesel lasta pead otsast maha lüüa. Ma jutustan Teile nüüd 25. sept. loo ära, herra peakohtunik, just nagu ma selle seal sellele herrale doktorile — ta tähendas Gerlachi peale — „olen teinud. Lühidalt: mulle ei meeldinud elu enam Saksamaal. Aga et ma oma kokkuhoitud pennidega reisi weel nii pea ette wõtta ei wõinud, siis oli tarwis kõrwalt lisa teenida. Seks tegin lingud. Küpsise tarwitajaid leidus ikka. Aga ma pidin öösel palju jalul olema. Ja kui ma kord mullu suwel peale kesköö külast läbi läen, näen „Poolkuu“ ees Marhenke akna all ühe mehe seiswat.“

Ägeda liigutusega tõusis Tüngen üles.

„Minu arust ei puutu kaebealuse öösised rändamis asjasse,“ ütles ta.

„Ma palun kaebealust mitte eksitada,“ hüüdis Gerlach.

„Ja mina palun kaebealust rahulikult edasi jutustada lasta. Aga Teie, kaebealune, tehke lühidalt ja ärge kalduge kõrwalasjadesse.“

Pahandatult wõttis Tüngen jälle istet.

Peeter Wegerichi silmad löid särama, kui Tüngeni kõrwalt waatas. Ta tõstis pea jälle jultunult üles.

„Mis ma jutustan, puutub asjasse, herra peakohtunik,“ jatkas ta. „Seda näete kohe. Lühidalt: mina nägin sel ööl. Ja siis tuli minu ja Doora wahel lõhe, ja siis nägin ma seda meest weel seekord, kui Doora Leiningeni mailaadale läks, kus talle loos kinkiti. Pärast seda ma teda enam ei näinud. Oleksin parem täna kui homme Amerikasse rännanud, ja et mul jänestega midagi enam teha ei olnud, sest et metsawaht mind hoolega walwas, siis mõtlesin ma wiguri wälja. Siebenhauseni ju midagi suurt saada ei ole. Aga Berenbergis on terve kogu rikkaid. Otsisin ühe suwemaja wälja, see oli teistest Berenbergi majadest lasengukaugusel ära. Ja arwasin, et sealt saan, mis mulle waja on. Siis tahtsin lähema rongiga Bremerhaveni sõita. Ja et just 26. sept. sealt Brasiiliasse laew pidi minema ja minu suwemajas paras silmapilk oli, sest et herra, kelle oma ta oli, õhtul ära tahtis reisisida ja ka teener seekord

puudus, siis tahtsin õnne katsuda. Ja et üsna kindel olla, luurasin ma õhtupoolikul metsa ääres, kudas teener herra autoga ära wiis. Siis läksin palga järele. Niipea kui see käes, ruttasin Berenbergi tagasi. Pidin ju waatama, kas herra wahest ei olnud tagasi tulnud. Aga ei. Kõik oli korras. Ma wõisin tööle hakata, ja et wihma parajasti sadas, seda parem mulle, sest siis istuwad kõik uudishimulikud inimesed ilusasti kodus katuse all.“

Järgneb.

—o—

Piip.

J. M—ts.

Mul oli väga ilus kõwer Pooja hõbedast koljuga piip. Kas ta nüüd just ilus oli, ega ma seda ei tea, aga minule oli ta armas ja mõnus.

Kust ma selle piibu sain, seda tean ma väga hästi. Kui ma sinna suure ilmaõtta läksin, siis kingiti see piip mulle. Kinkijale tuli (kinkija oli naisterahwas) — ma mäletan seda küll — sel korral pisar silma ja ta ütles: „Tead — ma mõtlesin, mis sulle kinkida. Ma mõtlesin kaua ja hoolega. Esiotsja ma ei teadnud — ei tulnud midagi parajat meele. Wiimaks leidsin — piip on see. Piip on meestel alati meeles, piipu nad ei unusta silmapilguks. Iga kord, kui sa piibu wõtad, siis mõtle ka minu peale.“

See jutt oli nii ilus, et minulegi selle juures nutt kurku tikkus ja ma piibu kõige suurema tänutundega wastu wõtsin.

Imelik lugu oli selle piibuga. Iga kord, kui ta kätte wõtsin, tuli tema minule meele. Ja kui ma piibu peale waatasin, siis oli, nagu waataks tema minule otsa. Ja kui tuli põhja peale jõudis ja piip suitsetades weidi kahisema löi, siis kuulsin, nagu oleks tema mulle kõrwa sisse armusõna so-
fistanud.

Aga imelikul kombel tõstis see piip mu mehisust teiste silmas. Kõik wastutusrikkad ametid usaldati minu kätte, sest kellegil ei olla ju niisugust piipu, nagu seda üleüldiselt üteldi. Kui ma suitsetasin, siis tundsin, kuidas wõraste silmad mind salaja hiilisid.

„See piip toob sulle veel õnne,“ ütlesin enesele ja ma olin selles arwamises päris kindel.

See oli kord ühes wõõramaa linnas, kui ma rahulikult uulitsal käisin, muidugi mul piip ees. Seal tulid mulle wastu kaks naisterahwast. Need olid mustade juustega ja silmad olid neil niisugused, nagu oleks sõed näkku pistetud.

Seal ütles üks nendest: „Näed, Lori, kui uhkesti sellel mehel piip hambus seisab. See on wist põhjamaalt. Ma kallistaksin seda külmawerelist meest.“

Hea küll — ma pöörasin nende järele, sest tahtsin näha, mis sellest naljast wälja tuleb.

Ma sain nendega tuttawaks, läksin nende juure, sest neil oli oma ette wäike tuba. Olgugi, et waenlase suurükkide paugud alati kätte kost-

sid, ei teinud need meile hirmu. Nad jõid lahja õlut ja punast wiina, naersid, suitsetasid minu piipu ja mängisid sellega.

Õhtu läks väga lõbusalt mööda.

Kui teine neist mind wahetewahel suudelda tahtis, ei läinud see tal mitte korda, sest mul oli piip suus.

Ja selle tühise asja pärast ei tahtnud ma ometi piipu mitte ära wõtta.

Oli hoopis hilja, kui ma koju tulin, ja mis ma leidsin: üks waenlase suurükkikuul oli just sellesse majasse tunginud, kus ma korteris olin ja selle nii laiali pillanud, nagu ülemeele sõnn oma sarwedega sipelgapesa laiali paiskab. Mis te arwate, kui ma seal sees oleksin olnud, kuidas siis mu käsi küll oleks käinud?

Ükskord olime jälle põgenemise teel ja jõud-
sime suure jõe ääre, kust kitsas sild üle käis. Igamees tikkus rüfinaledasi ja kardeti üleüldse, kas sild wastu peab. Aga kes sellest küsis.

Ka mina pidin sillale minema, kui seal tähele pöörin, kuidas tee ääres pikali olew haige mees ahnelt ja näljaselt mu piibu peale waatas.

Oi, taewas, need pilgud olid liig paluwad, neelawad, nii et neist kuidagi ei saanud kõrwale pöördä.

„Kuulge, hea inimene, andke mulle üks suuta-
täis tõmmata!“ sojistasid ta huuled. „Muud ei tahja ma midagi, kui üks pops.“

Ma ei suutnud sellele palwete wastu panna. Ma kummardasin ta juure ja andsin oma piibu ta suhu.

Ta imes suitsu enesesse, nagu näljane ja põua käes ärapiinatud maa wihma enesesse imeb. Ma tahtsin piibu ta käest ära wõtta, sest jään ju seltsimeestest, kes sillale lähewad, niiviisi maha. Ta haaras kättega piibu ümbert kinni ja kahistas:

„Ei, ma ei anna! Las' ma tõmban veel!
Wõta siis, kui ma surnud olen!“

Ta pidas piibuwarrest hammastega kinni. Kui ma oleks tahtnud piipu ära wõtta, siis oleksin pidanud selle puruks murdma. Nii tugewasti hoid-
sid ta terwed tugewad hambad. Ikka imes ta ja tema silmadest säras õndsuse läige.

Ma ei saanud parata ja jäin niiviisi teistest maha.

Aga seal laskis ta piibu walla ja mehe käed langesid jõuetult kõrwale.

Wõib olla, oligi see suitsu mõju, mis ta elu-
otsa lähemist niiwõrd kiirendas.

Kuid just sellel ajal kostis jõe poolt kiskenda-
mine. Uskuge — see oli midagi niisugust, mis wä-
risema pani. Sild murdus ja kõik pealolijad, koor-
mad, inimesed ja loomad langesid pööraselt kiirelt
woolawatesse woogudesse.

Kui minagi oleksin seal langejate hulgas ol-
nud, kuidas siis küll mu käsi oleks käinud? Oi —
süda ei julge seda mõteldagi.

Ühel pimedal ööl äsin ma luuramiskäigul. Mõistagi, et meie tuld ei tohtinud üles wõtta. Mul oli ühes käes püss ja teisega pigistasin tas-

kus piipu. Oi, kui heameelega oleksin nüüd küll ühe mahwi teinud.

Seal juhtus meie ette üks wana maja. Oli ta nüüd kirik, kabel wõi mõni suur sepapada, kus ma seda nüüd pimedas pidin aru saama. Aga tee mis tahes, ma läksin sinna sisse, et seal ometi piibutäis tubakat ära põletada. See oli muidugi kardetaw, sest kes teab, kes kuradid seal sees wõiwad olla.

Aga olgu mis on, sest luituhimu oli niisugune, kas anna wõi elu.

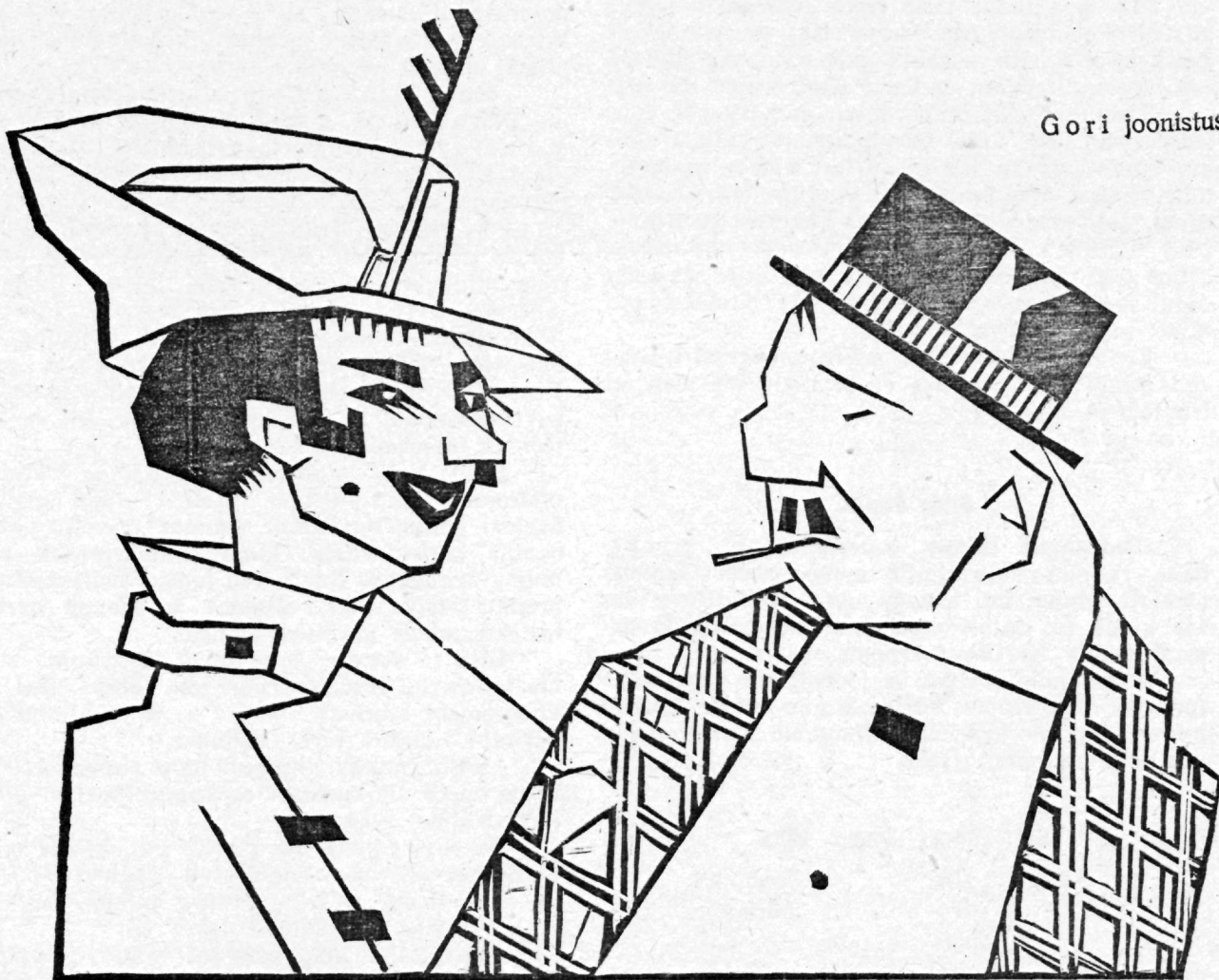
Ma astusin sisse, kobasin kaugemale, topisin piibu täis ja tõmbasin tuld. Oli pisut tõmbetuult, tuli kustus. Tõmbasin uuesti. Seal kerkisid kolm meest mu ette ja — andsid endid wangi. Muidugi wiisime nad endi leeri ja ma sain selle eest aukõrgendust.

Nad olid muidugi arwamisel olnud, et me' neil jälgil oleme ja neid oleme tulnud üles otsima. Ja wist arwawad nad weel täna, et wangiandmine neil kõige targem tegu oli.

Ja ma jutustan teile ka weel seda, kuidas ma ühel õhtul, kus lahing juba lõppema hakkas, lahinguwäljale maha jäin. See oli üks kuradi pomm, mis mu lähedal lõhkes ja mind pikali wiskas. Muidugi ei teadnud ma kohe seda, kas surnud olen wõi ainult raskesti haawatud, sest et ma esiotse oma meelemõistuse kaotasin.

Kui üles ärkasin, oli pime öö. Aga Joe oli. Ma olin poolest saadik otse mulla all. Aga pea tundsin ka seda, et mul ikka midagi wiga on, aga kus see wiga seisab, sellest ei saanud aru. Kui liigutasin, oli walus, wäga walus. Paremat kätt wõisin waewalt liigutada.

Te arwate, mis mõtted siis on, kui pead surema. Ei mingit iseäralist — mõtled nii ja na ja mõtled iegi kõige tühisemate asjade peale. Ma mõtlesin küll, kuhu mu kott peaks jääma, sest seal sees oli mul poolteist tahwliit schokolaadi ja kolm head suhkarit. Ja tuliuus särk ning kahed jalanartid, mis ise pultaks pesin ja põõsa peal kuiwatasin.

Gori joonistus.

— „Mis te arwate, kas naised peaks ka tulewasse parlamenti pääsema?“

— „Miks mitte. Nad mõistawad ju hästi silmi teha ja nägu wärwidal..“

Pahem käsi oli terve ja nagu kogemata kat-
sufin tasku. Piip oli seal, tubakakott ja tikutoos
ka. Oi, misugune rõõm — ma võiksin veel kord
katjuda suitsetada. Kaugelt kuuldufid üksikud suur-
tükipaugud. Ma ei teadnud, kes laseb.

Suure waewaga sain piibu, tubakakoti ja
tikutoosi wälja. Uskuge — palju waewa maksis
piibu täitmine, sest parem käsi oli haige, wäga
haige. Wiimaks olin nii kaugel, et võisin tiku
tõmmata. See oli raske töö. Tikutoosi hoidsin
küünarnuki all kinni. Nii tõmbasin ühe tiku teise
järele üles, sest ikkagi ei saanud põlemasüütamisega
hästi toime. Ma unustasin oma walu ja olin
kõigest hingest piibusüütamisega ametis.

Oi, wiimaks sain ta põlema ja mul oli hin-
ges põhjatu rõõm.

Seal kuulen äkitselt sammusi ja häälesi. Tuldi
otse minu juure. Need olid meie oma inimesed.
Nad leidfid mind üles, tõstfid raamile ja wiisfid ära.
Teel lausus üks nendest: „Kui meie poleks tuld
näinud, tead kas oleksime sind leidnud.“

Ma ei jutusta teile enam üksikutest juhtu-
mistest. Aga seda wõin ütelda: Kui ma seda piipu
waatlen, siis käib nende lugude rida mu silmade
eest mööda. Neid on muudugi veel hoopis rohkesti.

Nüüd on selle piibu ääred ära põlenud (mu
seltsinemed, kelle kätte teda harwa tarwitada and-
sin, käisid temaga tihti hooletult ümber ja panid
talle elawa söe peale) ja ma ei tarwita teda
enam. Aga meie istume nüüd kahekeeli, waatleme
teda mõlemad ja wähest ütlen ma naljatades:
„Kas tead, kui sa poleks oskanud selle ilma sõja
algul mulle seda piipu kinkida, siis ei oleks sinul
mind praegu mitte.“

Ta ei saa sellest aru, naeratab naiwstelt, aga
ega minul sellest midagi ei ole, sest ma tean et
see tõsi ja õige on.

—o—

Suur daam.

Wenemaalt tulnud ooperilauljanna pr. Re-
bane ei olla karantiinist muud moodi tahtnud
waksali minna, kui antagu auto. Wist Wene suu-
red ninad ta autosõiduga ära harjutanud ja ar-
was, et siin ka Wene kroonu on.

Wäga kahju. Aga ta loowist me teda nüüd
tunneme. Ta wõiks harjumärama mäele laulma
minna, seal on keskööks niisuguseid herrasi palju,
kas talle autosõitu teeks.

*

Leiwanaela hinna tõus.

Joulud	1914	—	3 kop.
„	1919	—	3 marka
„	1920	—	30 „
„	1921	—	300 „

Meie Matsi statistika osakond.

—o—

Ega meie wõi ahwid olla.

Henrik Saar (Jnts).

See on pikk arenemise teekond olnud Dar-
wini esiinimesest kuni Eesti wabariigi kodanikuni.
Palju, palju on see nõudnud aega, kulu ja ämma-
emandate oskust.

Inimene on nüüd omas olemises individua-
list, isetegija, mitte enam, nagu peegel, kaja wõi
ahw — järeloomaja, mitte enam Darwini gorilla,
waid waba Eesti wabariigi waba kodanik, kes
maksab sisetulekumaksu ja wotab Riigikogu wali-
misi, et siis wabalt oma häält anda sellele era-
konnale, kes kõige enam lubab ja pärast wastu-
proportsioonis kõige vähem annab.

Inimene on nüüd inimene.

Aga on, kellele see ei meeldi, kes tahaks,
et meie jälle ahwideks muutuks.

Kuulake, mis kirjutab „Kaja“:

„Meil Eestis on sotsialistid ja nende pool-
wennad wõimul, Lätis aga põllumeeste erakond
maaliit. Kuidas see riigi hea käekäigu eest hoo-
litsemise peale mõjub, selgub piltilikult kahest järg-
misest ajalehe sõnumist.

„Waba Maa“ kirjutab: „Hariduseministeerium
on proua Marta Lepp-Kirschbaumi komandeerin-
nud wäljamaale lastekirjandust uurima. Reisi sihi-
ks on peaaesjalikult Euroopa wäikerahwad, kuid ka
suuremad keskkohad, nagu Berlin ja Paris“.

Läti ajaleht „Brihwa Seme“ kirjutab: „Wälja-
maale linaasjandust õppima sõidawad Läti hoole-
kandeministeeriumi korraldusel insener Osols ja
agronom Teteris. Esimise ülesandeks on lina üm-
bertöötamist tundma õppida, kuna wiimane lina
kultuuriga wäljamaal ennast tutvustama peab.
Peale selle tuleb neil waadata Latwija linatööstu-
sele wastawaid uuema aja masinaid, sest et lina-
tööstust laiendada on kawatsetud.“

Wähe kahe naabririigi walitsemise wahel on
pimedalegi silmapaistew. Meil ei tule walitsus
ühelegi põllumajanduslise wäljam. õpereiisu korral-
damise katset wastu, kuna põllumeestelt pool-
muidu arandatud lina eest saadud wäliswalutaga
preilid Pariisis tantisu õpiwad ja prouad Berlinis
lastekirjandust uurimas käiwad.“

Mis te arwate, mis tahab see „Kaja“ — et
me lätlasteks hakkaks, Läti alla läheks, seal wast
Landeswehr lähemal. — Ei! — Et meie ahwideks
hakkaks, lätlasi järel ahwima.

„Kaja“ mingu niisugust juttu papuaadele rää-
kima, meie nii madalal edenemiseastmel ei ole, et
järelahwima peaks.

Ja mis tarwis waja meil wäljamaale minna
linakaswatust wõi linatööstust õppima?

Miks wõõrsilt minna otsima,
mis kodukoldele leiad ka.“

Kas „Kaja“ oma maksuta numbri jagamisega
Mulgimaale saanud ei ole? Kas ta ei tea, kes on
üleilma kõige suuremad „nitne“ ja „risti“ lina-
tegijad? Kas ta ei tea, kus on Abja-Paluoja?
Waat katjugu „Kaja“ mõnele Abja wõi Ka

riste peremehle nõu anda, et ta väljamaale linatööstust õppima läheks — neil meestel on omal raha küll ja küll.

Mitte abiraha küsimus ei tee mulgi peremest wihaseks, waid asi ise.

„Ka tõine miust targemp om? Ku mia linä maha tii, sis kaswab, mis küüran!..“

Ja linatööstus... heldeke, kas „Kaja“ ei tea, et hallistes on linawabrik?.. Parem kirjutand lehes:

„Lätlased omast suurest rumalusest saadawad linatööstust õppima väljamaale, mitte aga Eesti- maale, kus ometi linatööstus kõige kõrgemal jär- jel on ja kus nad Eesti waluuta madala wäärtuse tõttu odawasti läbi tuleks. See on uus Läti järje- kordne jonn!“

See oleks juba iseasi olnud. Teisi ahwiiks teha... mja, mja...

Pöörame nüüd endi juurde tagasi.

Igakuks teab, et suurt inimest ümber kaswa- tama hakata juba hilja on, waja ikka noorelt peale.

„Ei palk wõi selga painuta, waid oks, mis noor ja nõrkaja.“

Ja mis üle on meil alatasa lehtis kisa? — Et meie riigikodanikud ei ole kohusetruud, waid sõnakuulmatad, wastupunnijad jne.

No ütelge, kuidas saame meie sellest üks- kord üle?

Waat, „Kaja“ sellest aru ei saa! Aga haridus- ministeerium on aru saanud. — Wana põlw peab wälja surema ja uus põlw asemele kaswama, keda koha riiklise mõõdupuu järele kaswatada tuleb.

Aga waat, just niisugust mõõdupuud meil praegu ei ole. Ja seda just saadeti proua Marta- Lepp-Kirschbaum väljamaalt tooma.

Saite nüüd aru?!

Sellepärast ärgem nutkem ühti wäliswaluuta pärast, waid loogem endile wastu rindu ja kinni- tagem:

„Kaugel näeme kodu kaswama.“

—o—

Wististi.

— Kui teie poeg tunneb lõbu piinata ja sur- mata bärkseid, liblikaid, hiiri jne. — siis on see kindel tundemärk, et temast mõne raudteejaama ülem saab.

— Kui teie pojast kalduwuusi laiskuseks ja logelemiseks märgata — saab temast tingimata mõne komisjoni liige.

— Kui teie poeg wankril sõidab, mille ette ta kaks oma kaasseltsilist rakendanud — saab temast kahetlemata mõne aktiiseltsi esimees.

W. Morse.

Wäidse Piidre kiri.

Austut toimendus. Ärge pange pahas, et mea teile maakeelen kirjute. Mea pidi küll selle kirja- keele ära õpme, aga seda muudets ja lõigats egä päe ümmer — mitte kunagi ei ole ta õige. Aga miu kiil om iki ütesugune — sis ka õige. Ja wõib olla ka, et te ei taha, et mulgi tede lehen kirjutew, sest te linnainimese arwate, et mulgi om puha rikka ja suure pursui. Aga miu kiri wõtke iki wastu. Ku me oma lehe saame, sis me laialt asje aame ja jäeme lehte, nagu nii tõise lehe, suure süjekausi sisse, sii om, ei, ei — suure sõimu nurga, kun me sis tede lehele niisugust reklami teeme, et ei wõi las- tele ette luge degi.

Waat, selle, mis mea siitsaadik kirjuti, selle wõide maha tõmmate, aga mis nüid edes tuleb, sii rükkig ära.

Et paiset wõi koeranakla ära arsti, õppawe tohtre, et na tulewe ihust wällä lõigate. Ütekõr- rage, aga mitte tükiwiiji. Ütekõrrag om küll õige walus kõrraga ja werd tuleb õige pallu, aga raa- sike kaupa om raašike walus ja tuleb werd ega kõrd raašike, aga ütekõrraga saab ütekõrrasest lõi- kamisest, aga raašike kaupa wõid eluaig lõigate. Mõne jälle usuwe, et on waja wiipääle luge de, „mis tähendep niisugune wiiristimine“ ja „kudas wõib weši nii juuri asje tetä“ ja selle wiige mõsede wõi soolapappert pääle panna. Sii aitawet kah.

Elu om ka oma paisje ja koeranagla. Ja sii mede elu om neid paisid ja koeranakle koguni wiil nõnda ullusti täis, et riigihju ei olegi muud, kui üits suur kiriwene sammaspoolik.

Wiktur huugu ütleb, et ka elu tuleb ütekõr- rag lõigate — paisje juurege wällä. Aga kust me niisuguse lõikaja saame? — Elu paisje lõikaja peab niisugune miis oleme, nagu Napuleun, kes lõikab kik paisje ütekõrrag kigen juurteg wälja ja ei ooli sellest sugug, ka saab kehja temä luupääge wäitse küljest werekihwituse wõi mitte.

Aga meil ei ole niisugust Napuleuni. Sii om, neid mehi, ken Napuleuni muudu lõigate mõistawe om küll, aga kellel niisugune wõim om, et wastu- rääkijad wõi arwustajad kas wõi palgi sisse wõib lasta toppi, sühukest miist meil ei ole. Næe, Ellat tahtis seda kummunistmust üte oobige wällä lõigete aga wat, mis selle tagajärg olli — panti mõija- moonakses. Ja nüid jälle olli iljuti nihuke sa- mane luhe. 61 inimest saadeti jälle üle piiri. Ellat oli küll lõiganu, aga juure sisse jätten.

Nüid lõigati palju paremest ja et juuri sisse ei jäes, sis puhast liha ka ligi. Aga kus selleg — lehtin kisa wällä, et neli tükki olewet ilma süüte wällä saadet. No heldeke küll, ku warast kätte ei saa, sis peab ju mõne õige inimese waraste imus üles puume.

Napuleun tegi meil küll kindla tüü — won! stobõ i duhu bolse ne bõlo! — aga om sii sis mõne Napuleuni riigi kõrd, et marsfali ja seerfandi wõi- we wastu rääki? Tuleb wiimati wällä, et mede Na- puleuni peawe oma man õiguseteadlasti pidame, et

—o—

Gori joonistus.

(Jaanalinnu poliitika.) — „Ja niisugust häbe-
matust lubatakse awalikku kohta wälja panna!“

—o—

mitte kogemet sääduse wastu tetä — ja sedä kikk
nende marsfalide ja seersante peräst! Ja waate, et
pannas aga jälle moonakses!

Ja sis harjuts, et misperäst ei saadete angelda-
jaid ja perä äle wälla. Aga ka om sii marsfalide
ja seersante aji, kui Napuleun oma wõimu tahab
näidate — et waat, näe, mitte ei saada. Rahwas
olgu wait ja ärgu mölisegu.

Aga... Meil ei saa ju Napuleun olla. Meil
om timukraatia. Ja selleperäst sis, aulise ministre
ja juhataja, ku te midagi ikki teede, sis mõtelge iki
enne järele ja küstige ka targempide meeste käest,
ken säädust tunnewe. Mudu teede endile häbi ja riigile
kah. Wana sõna ütleb ju ka, et autosildiga au
kaotad, ametipuhkus ei tasu seda ial ära.

Sii olli nüid õpetuses, wõi nagu raudpalas alla.
Nüid tuleb lõbus lugemine.

Et mea wällanäitusele tulli ja palju aiga
olli, jis lätsi mea oma silmäge waatem, kudas
neid litsentse wälla andas.

Maailmatu pikk uutajate saba. Aga mitte ühte
juuti! (Nagu peräst kuuli, toimetewet neile litsentji
nach house).

Üits kirub, et temä juba mitu nädält käia.
Temä om eestlane, kinupidaja ja tal om tema
oma pildi, tema oma warandus, mis Riiaast tagasi
tullu, tollin ja litsentji ei saa wiil ega saa. Tollin
peab aga seisupäewa iist rahwi masme.

„Mis säädus wõi kõrd sii niisugune om?!“ pa-
handanu temä. Aga sikkatäär ütelnu, et minister

esi olewet haapsalun ja temä, sikkatäär, ei saawet
midägi tetä.

„Aga ministri asetäitja?“

„Sii ei saa ka midägi tetä.“

Ühhidest ja selgest. — Aig om raha.

(Peräst kuulsi, et sii kinumiis just oma jonni
peräst pilte kätte ei saawet. Tema ei tahtwet
kümme rutsenti taskuraha asfa. Juut maswet,
ei kõnelewet kellekil ja saawet oma pildi kohe
tõisel pääwal peräst tolli tulekut kätte. Ja lit-
sents saadetawet koguni kodu, et juut sabas ei
pruugis tulla, kun tal aiga olla ei ole ja kun tõise
teda narriwe).

Sis olewet üteln tõisel õmblusmasine Ameerika-
kast tullu. Aga kätte 'i saa. Miis käiwet kuu aiga.
Käib ja ikeb.

Ja misperäst? — Ei tahtwet ka kümme rut-
senti taskuraha massa. Esi aga rikas miis.

Üits juut tahten juba temä käest kikk õmb-
lusmasine partiid ära osta, et järgmisel pääwal
tollist ära tuua ja müüma hakate, aga masinide
tellija kangust täis:

„Ma ole Eesti riigi kodanik ja juudile ei müü,
ennem saada Ameerikasse tagasi!“

Mis sii aitab, et eestlane ja Eesti riigi kodanik.
Juut wõib kas wõi mõne läbisõitja Schidlowski
toapois olla, aga temä tunneb seda kaubandust.
Egä sii kümme rutsenti temä karmanist ei tule —
rahwas masjab wällä.

Selleperäst õmblusmasinete telja, massa ära,

Gori joonistus.

— „Tea nüid, kudas selle te juurega lugu
on — kas saame ikka warsti wõi?“

— „Jah, oota sa! Kuigi ta ükskord tuleb,
siis läheb ta kõik suurte rikaste nahka — sa
pühi suu puhtaks!“

Gori joonistus.

— „Ma ei ole veel kunagi ühe meesterahwa oma olnud!“

— „Ja mina ka mitte!“

—o—

mis aukohus — seda ju papperteg nõuda ei sünni, — tuu masina kodu ja akka müüma. Mis sest, ei ja na Ameerikas tagasi saadad, ega na sul jääl inda tagasi ikki enam ei masja.

Masja litsentslastele ära ja ära pikente ilma-aigu jaba. Aig om raha.

Ärge pange pahas — jälle läits õpetuses. Aga ei saa ju mudu, peab õpetem. Ku aga kaubandus minister trükisjääduseg nii tasku rutsendi jutu wales aab ja litsentsi sabal sõlme siist wällä wõtab, siis wõta mea oma sõna tagasi. Selleperäst jis — ärge pange pahas. Ne polosiite ploho!

Terwisi

Piider Wäits (Ints).

—o—

Adelaide.

Adelaide oli imekena neiuke, kui weel oli nooruke, kui weel oli neljateistkümne ta aastane — juuksis lehwis lindike. Oh, kuis oli Adelaide nii pikant kokett, kui ta waatles ennast peegli ees. Oh, ta pööras ennast nii, oh, ta pööras ennast na, ja oh, kui ilus oli ta! Ja uhkesti ta laulis nii:

„Oh, neid mehi!
Küll ma neid walin!
Kingapaelu nad sõlmigu mul.
Ja kui mõni
on neist ka kallim,
ei misu jaa ikka, ei! Põrgu mingu ta huppi!“

*

Adelaide, kui tal mööda juba 20, oh, kui ilus oli ta!
Tuli wastu uulitsal ja kui ta mööda läind, jäid weel järel waatama.
Nooredmehed Adelaide järel jooksid kõik, Adelaide oli külm kui jää, ei meeldind talle see, ei meeldind talle see, ei kellegile annud käe.
Täis jonni ta
siis laulis ka:

„Ei poisja jalli mina,
ma olen puut'mata.
Mu hing kui taewasina
ja ihu süüta ka!..“

*

Adelaidel aastad kiirest mööda ruttasid, nina kandis kõrgel weel.
Mõned nooredmehed õnne siiski katsusid, kuid ei muutund uhke meel.
Adelaidel juba mööda aastaid kolmkümmend... juba nelikümmend läbi ka...
Nüüd küll wõtaks ta meest, nüüd küll tahaks ta meest, nad põgenewad aga ta eest.
Meest otsides,
tilk silmades:

„Et kõik neitsid wanaks jääwad,
oh, kui hale on küll see!
Et kõik neitsid wanaks jääwad,
oh, kui hale on küll see!..“

*

Adelaide waesekene nii jäi istuma, oh, kuis meest nüüd tahtis ta ja kui mõnda noortmeest päewal juhtus nägema, ei saand öösel magada.
Süda laenetas ja weri tahtis armasta, aga unistus kõik asjata!
Et meest ei leidnud ta, kuid üksi igaw ka, siis elas tema koeraga.
Ja Mopsile
siis laulis nii:

„Oh, Mopsi, mu Mopsi,
minu peiu oled sa!
Ei wõta sa topfi
ja truu mull' oled ka.
Et mehi ma usu,
nad ei kosi ialgi!..
Sulle, Mopsi, annan musu,
ei ma mehi salligi!“

Ptüi!..

—o—

Päewasündmuste jälgil liival.

h. Saar (Jnts).

Meil näitus kui uut uhkust tõi —
 mis kõik me ise teha 'i wõi!
 Meil oma käiad, oma gips,
 meil oma siirup, oma tips,
 meil seatappe pussid puust,
 meil põlewkiwi kaewab trust...
 Meil oma tööstus edend na —
 ei pruugi sissewedada...
 Kuid siiski wäike wiga ka,
 mis riigikje pand kõikuma,
 mis paremat ei lase koita —
 me riik ei jõua ennast toita!..

*

. Wenest tuli Eestise
 prantsus-laulja Rebonee.
 Wõi ma eksin, on — Reboone,
 Rebane nüüd küll ei ole.
 See on ikka kawalus,
 et sel nimel kuulutus.
 Eesti keelt ta wist ei mõista.
 Eks ta Eestil' häbi hõiska,
 kui ta Eesti nimega
 ennast näitab tiblana...

Eesti iseseiswust loo,
 näitufel jõud kokku too.
 Ärkab Eesti elu laine...
 Wenemaalt seal tuleb naine
 meil kontserti pidama,
 Eesti nime sittama.

*

Omaval kohal täitsa aus
 oli minister Wirkhaus,
 mitte ükski asi „pime“
 tõest ei määri tema nime.
 Kui ministriks sai, ju teel
 pööras Wirkhaus puhkufel.
 Nüüd kus puhkufe aeg läbi
 ja et mitte 'i teha häbi
 endal teiste jälgedes,
 lahki wõtab see aus mees.

Afemele saagu ka
 mees, kel waja puhata,
 kes ka süütaks neitsiks jääb,
 puhkufelst kui koju läab...

*

Põllumeeste uus kongress
 oli juba ise äfs.
 Kõnetooli säeti tumba,
 otša ronis Mihkel Rumba.
 Libe nagu seebius
 war auch herr Oebius.
 Ära nägi Tõnisson,
 kuidas tema „aksid“ on.
 Põllumeistril Keremel
 tah'tud anda kere peal.

*

Kullafond adjöö, adjöö!
 Eks neid sterlingijäi jöö
 me esitufed arglased,
 seal wäljamaal kui warblased,
 kel pesad tehtud toreste,
 et Eesti on, oi, suur — hehee!..
 Jah, kullafond, adjöö, prastichai!
 Nii kauaks sinust meile sai.
 Wiis miljoni, kui wähe weel,
 ka kümme paneme siis teel'...
 Riik ju pole mõni mulk,
 et tal kaukas kulda hulka.

*

— „Esimisel hüppa, karga! —
 Tean ja wõidad sada marka!..“

— 0 —

Töö tunniwiis.

— Sarwik. —

Pikutasin parajasti oma „möbleeritud“ korteris mingijuguse Noaagse koika peal, (mida, mödamannes öeldud, minu korteri perenaine „pehmeks mööbliks“ armastab nimetada), ja olin iseenesega ägedas wõitluses: All uulitsal pakkus pois „samoschtopski“ suitse, eht englis tubakast, kuna teine täiel kõril „Päewalehele“ reklaami tegi. Nii oli mul üllaske küsimus otsustada, — kas anduda lihahimule ja oma wiimsed karmani peal olemad 2 marka läbi suitsetada, wõi lunastada „Päewaleht“ ja selle kuuelt leheküljelt karsket ja kassuliku ajawõidet ammutada. Olin juba walmis majesteetliku häälega hüüdma: „Pois, suitsu!“ — nii umbes, nagu mõni arawalitud kärgatab: „Ober, tosin sekki!“ — kui häätselt ukse pihta koputati. Nagu kaleidoskopis wilksatasid mu waimu silma ees rätssepa, pesunaise, kingsepa ja mõne „äiapapa“ wihased näod, kuid ütlesin siiski wõrdlemisil julgelt: „Sisse!“

Sisse astus sullega kübaras ja läbipaistwas kleidis, tsipakeste wõõbatud daam. Hüppasin ruttu püsti, häigasin käega üle juukste, oma „poposcheitelt“ korda seades, tegin comme il faut kumarduse ja wõimalikult osawõttliku näo pähe.

„Palun wabandada, et teid, nii ütelda, ilma slylipjuta wastu wõtan.“ alustasin ma wiisakalt juttu. (Sõber pani trehwama minnes meie ühise kuue selga, ja mina olin seniks särgiwäel, muudugi ikka pükstes, koduse aresti all).

„Ei tee wiga,“ wastas daam niisama lahkest: „Tulin teie kuulutufe peale.“

„Hm... Misjuguse kuulutufe peale?“

„No ikka sellesama, mis ajalehes awaldasite.“ Ja daam tõmbas omal dekoltee wahelt ajalehe numbri wälja.

Nüüd tuli mulle meele, et olin mõni päew tagasi ajalehe läbi tunniandmist ehk mõnda teist tööd otfinud.

„Ah ja, õigus, millega võin teid teenida?“ küsisin ma väga asjalikult ja haarasin lauast pakku Greeka keele sõnaraamatu kätte, et omale ka pisut õpetlase välimust anda.

„Eks teie tea isegi, mispäraast kuulutasite, tahaksin ainult teie tingimisi teada.“

„Tingimised... no jah tingimised.... neid ei ole ju palju: ma arvan, marka 20 tund oleks wist paras hind.“

„Kuidas, kas teie siis tunniwiisi?...“

„No ikka, see on ka teile kasulikum: nii suur palk, kui palju tundisi tööd tehtud, ilmaaegu ei wõi ju kellegilt raha nõuda.“

„Ah nii, siis töötundide pealt,“ pistis daam suure häälega naerma. „Mitu tundi teie siis päewas tööd teha mõtlete?“ — jatkas ta ja mõttis minu mitte väga raswast kogu jalatallast pealaeni.

„Oo, ma suudan palju. Neli kuni wiis tundi on mulle naljaasi.“

„Hm! Wiis korda 20, — teeb wälja 100 marka päewas. Ei ole just väga paha, selle juures muidugi prii korter ja ülespidamine?“ — ütles daam kütkestawa naeratusega.

„Oh ja õnneleen! Wot, kus on alles võimalus karjeeri teha. Sarnaseid daamisi, kes oma laste koolitamise peale nii heldest wälja annawad, ei leidu palju!“ mõtlesin ma iseeneses ja tormasin tänutundmuses helde daami kätt suudlema.

„Tst! Mitte nii tormilikult, mu kallim. Kui kaup maha tehtaks, makstakse harilikult käsiraha sisse. Olen juba mõned korrad petta saanud, — ehk maksate mõne tunni eest ette?“ — Seda öeldes tõrjus daam mind lahkesti eemale.

Nagu piksest rabatud jäin ma seisma.

„Kuidas? Mina teen tööd ja pean veel maksma?“

„Mis teie siis seda imestate, nagu kuuleksite esimest korda. Kui ei jõua maksta, siis ärge kuulutage ka ajalehes, et maksate head palka, ja ärge narrige ausaid naisterahwaid!“ — hüdis daam juba wihaselt ja wiskas ajalehe mulle nina alla.

Sealt lugesin pliiatsiga allakriipjutatud järgmist kuulutust: „Üksik iseseisew poliisimees otsib noort ausate elukommetega naisterahwast perenaiseks. Palk ja töötingimised head. Uus Sawi uul nr. krt.“

Nüüd kargas ka minu hingenatuke püha wiha täis, kui nägin omi õhulosse rusudesse langewat.

„Wabandage, minu preili, wõi proua, mis teie olete, — maja ja korteri number on küll seefama, kuid mina elan Sawi uulitsas, teie tööandja aga Uues Sawi uulitsas. Astuge, palun, uksest wälja ja pödrake pahemat kätt ülespoole.. Au revoir!“

„Niisugused lurjused!“ sõnas daam ukse taha kadudes.

Kiri Wõistest.

Suwitajime kolmekeesi Wõistes (prowints Tshkuranna wabariigis). Mina, Niki ja Willi. Oli pühapäewa õhtu. Et aeg mõnufamini mööda läheks, muretsejime Liwa Jaani käest teatud kraadilist määga ja asusime aeda puude willu. Peale kolmandama klaasi (klaasi küll ei olnud — oli kapp, kuid noh, oleme harjunud klaasiga, nii siis kirjutame klaas), pääsin sest roidunud olekust, mis seni mu skeletti waldas ja tõstsin pea, et protesteerida seltslaste waieluste wastu, mis väga igawaks kippusid minema.

Ma ei saanud õieti aru, mis wõis olla huwitawat ses kuiwas aines, mille kallal nad oma aega raiskasid. Kas ei ole siis ükskõik kes maad saab — rikas wõi waene. Mõlemile lähed teda ju waja. Mis seal enam waielda. Nemad aga murravad oma pead. Ja waidlewad.

Ja Willi! Kui natiw wõib ta olla. Ta kaitseb popsnikku, kelle käest maa ära wõeti ja tõrwab hullumütsi halli parunit Puksi ehk Reinuwadert (nii maa keeles tolle paruni nimi) kes maa omale sai.

Kas siis Reinuwader selles süüdi on, et Jehoowa talle kawala mälu andis ja maarahwast tüsijama õpetas. Ja kui ta nüüd oma knihwidega popsniku eest maa ära wõttis, mis sellest. Eks Jehoowa anna popsnikule ka maad. Pealegi rendita ja põliseks tarwitamiseks.

Ja armas hing, mis teeks popsnik siin maailmas nii suure maa plarakaga. Ei ole tal hobust, ei põllurammu, ei midagi. Oige ta nüüd on, et Reinuwader ei tee t'aga praegu ka midagi, laseb maad „puhata“, kuid.....

No ta ikka rikka mehe käes kindlam.

Ja kuramuse pihta, kui niisugune patrioot nagu Reinuwader, ka maad ei saa, kes peab teda siis saama.

Ah see popsnik wõi? Wõi selle popsniku poeg — sõdur, kes wabadusõjas (Tshkuranna wabariigis oli ka wabadusõda) jala kaotas? Wõi see teine poeg — sõdur, kes jäi pimedaks?

Mis teeb see jalutu, mis teeb pime maaga?

Kes käskis neid nii rumalasti sõdida, et kaotada jalga ja filmi. Kui kõik nii halwad isamaa kaitstjad oleks olnud, mis oleks siis isamaast saanud. Warsti oleks ta pimedaid ja jalutuid täis olnud ja riik muudkui toida.

Kawal peab aga olema. Jgas asjas. Ka isamaad kaitstes. Peab olema kawal, kui Reinuwader. Ja peab ka sõdima kui Reinuwader. Tasa ja targu. Wiinaga. Naistega. Seljatagusel frondil, sest front on front. Ja kae, — tuled „sõjast“, mees, kui purikas.

Njää... Todamoodi, kulla latse.

Aleks. Tammo.

Gori joonistus.

Kontrollöör: „Ainukene koht, kus sissetulekud väljaminekutest suuremad!“

—○—

Ufaldus.

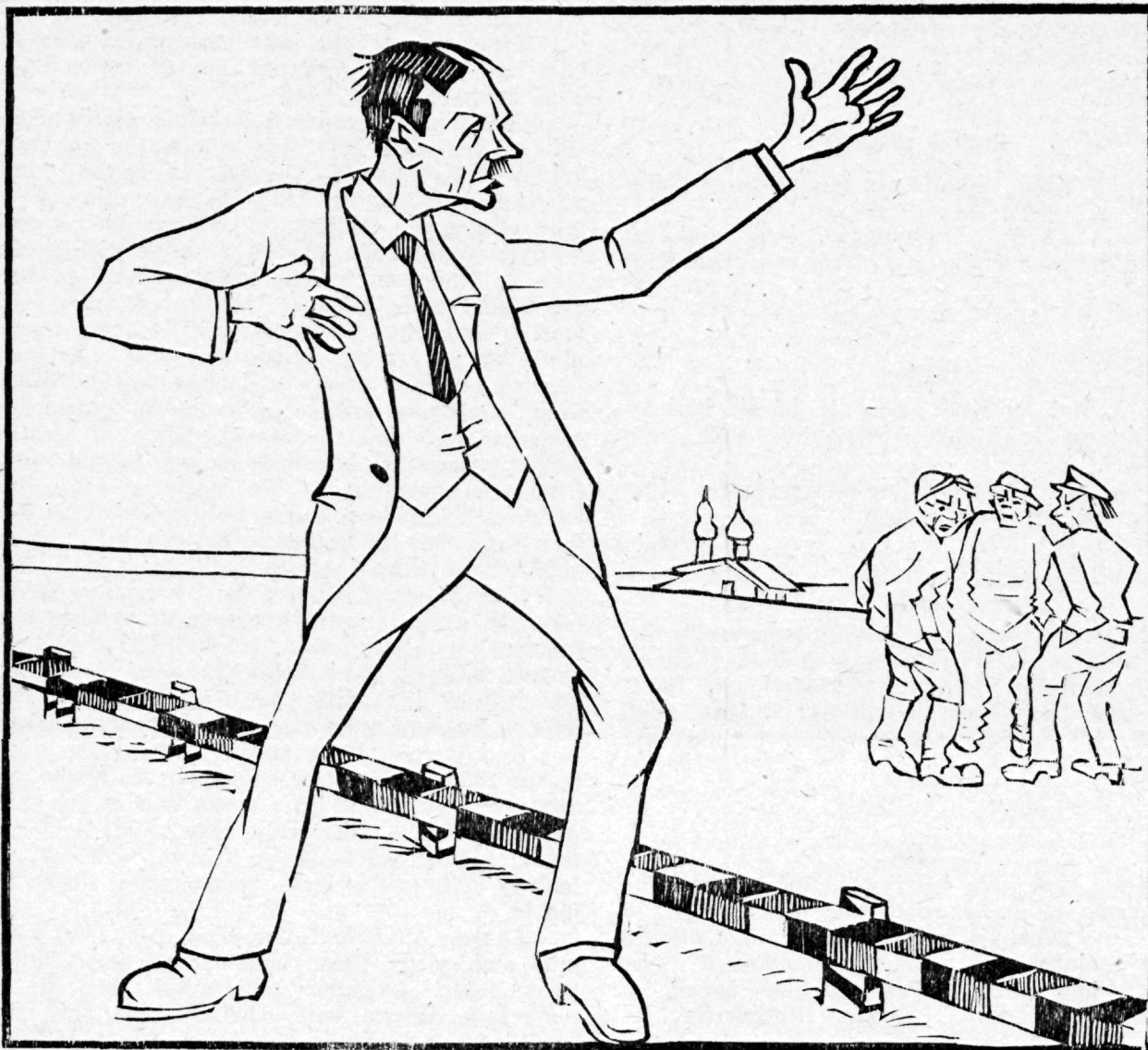
Juku: „Wanaiša, kas sul on hambaid?“

Juku: „Siis võid sa küll minu fingitükki

Wanaiša: „Ei ma olen täiesti hammasteta.“ hoida, kuni ma mängin.“

—○○—

Gori joonistus.

Isade ajajärgul.

Hellat: „Oh, kui väga ma isa olla tahaksin!..
Ma olen õige teie isa, armsad väljasaadetud!”

—o—

Kahelkõne Tallinna näitusel.

— „Näe, see o ju see suur keiser Aleksander
teise töld, wapp o peal.”

— „No niisugune peas ju mõnes muuseumis
olema mitte siin näitusel. Ega sii mõni täiturg ole.”

— „Selle o wist enamlasted Peterburis sise-
wehskind ja juudid üle piiri toond ja nüüd o sii
nagu laadal müüa.”

— „Kroonu wõis ta õige siseministri jaoks
ära osta, selle ette passis nee araablaste, nagu
lumemememele lõest silmad pähe.”

— „Oi, küll wõis siis Hellatil hing täis olla,
et tema enam siseminister pole! Tema sõitis küll
aeroplaniil, küll mööda uulitsat tanki sees ja nüüd
korraga tsarää oswoboditeli tõllas ei saa sõita!”

— „Aga wast ei olegi see keiser Aleksander
teise töld waid immitatsioon... Ja sellepärast wäl-
janäitusele toodudki... Et Eesti wõidaks ka wanu
asju järele teha.”

— „Ega tea. Wast kah. Tulawal aastal
tuleb ehk siis midagi Raspuutinist.”

H. S. (Ints).

—000—

See neepest mõistetaw.

— „See Iurjus nimetas mind lambapeaks. mida pean ma nüüd tegema?“

— „Mägima.“

—s.

*

Mõjuw talistus.

Neiu: „Kas te usute armastust esimesel silmapilgul?“

Noormees: „Ja muidugi; kuid mind takistab lühike nägemine — ma ei näe hästi kuulgel.“

—s.

*

Põhjus.

— „Sind on jälle warguse pärast karistatud. Kuidas sa üleüldse selle peale tulid, seda teha?“

— „See ei olegi nii inestamise väärt. Minu taskutes on nii palju ruumi.“

—s.

*

Süü.

Kõrgemas tütarlaste õpeasutuses wõetakse Orleani neitsi lugu läbi. Opetajanna küsib, õpilaste teadmisi katsudes: „Mis oli Orleani neitsi süü?“ Keegi noor daam wastab teraselt: „Orleani neitsi süü oli, et ta ühele noorele isufale inglasele elu kinkis.“

—s.

*

Laen.

Keegi noor neiu saatis oma wenna oma abielus olewa sõbranna poole järgmise kirjaga:

„Ole nii häa ja saada mulle mõneks ajaks oma „Lõbusat abielumeest“. Sa saad tema riikumatast jälle tagasi.“

Sinu Margarethe.“

—s.

*

Sulide keshiel.

Kutt: Üks „tääk“ wõttis eila mul kah kraest kinni. Ei aidanud muud, kui „andsin“ niipalju, et wagaseks jäi.

Ott: Palju kahju said?

Kutt: Ei pennigi. Ta maksis pärast kõik ausasti wälja — oli weel mõni mark ja kott pealekauba.

Pärn Maanteel.

—o—

Kiri Tõkatiist.

Sii oli 30. augustil kui ma Elmete laadale sõitse. Enne toda olin hädan, kes mu sinna wiib. — Malga wuurimise ommawe kõik suure wire imeja — nondega sõita es saa. Siis pallefi Tõkati postiwedajat, aga tu põrgu üteli: „Massa 300“.

Ma eitusi ära; helde taiwa taadike, kus ma wõtan 300 massa!

Aga tii mis tahad, sõitma pidi ikka.

Tõisel päawal olli juba laadan. Tu laad oli küll kole suur — inimeste puulest muidugi, ja oma koedu kah es puudu.

Laad muudus wiimati kakeluse platjis. Sääli kakeldi hullemini kui sõjan punastega. Aga millest sii kakelus tulli? Postoi, ja kannata kah piisud, küll kik täada laad. Sinna tulliw 4—5 miist, kellel oli läigiwa kullatse paguni ja oma tärnikse õlgade pääl. Na ütliwe endid politsei olewad, ja nakasiwe laadan olejate käest iga luuma päält masu nõudma: iga hobuse päält 100 marka, elaja päält 50 m., tjia päält 35 m. ja laada platji iist 50 marka. Inimestel es ole raha kaafas, sest kuuludet es ole, et laadan masu nõudas. Mõni oli koguni oma koetud juunu ja nakkas larmitsema nagu laadan kunagi, sääli tuli politsei kärkse piitsaga, et küll külma ajaga laadan kärkseid es ole, wabele, ja kes massa ei taha, saie kärkse piitsaga, kus juuren politsei esi üteli: „Ma taha kaia, kas tii painutate endid politsei wõimu alla wõi ei. Mis jaost tu politsei om, kui rahwas tema käsku ei taha kuulda.“ Üts julges ütelda talle, et ametnik om rahwa tarwis, mitte aga rahwas ametniku tarwis, sai ka kärkse piitsaga ümmer külhma. „Kas said nüüd aru, kelle tarwis rahwas ja politsei om,“ ütles politsei. Noh sääli sii kakelus tuligi ja nii kakelden terwe päew.

Aga mispärast na masu nõudsiwe, ka piad, lugeja täädma. Waata, maakonna walitsusen om raha riisis ja koskilt teda wõtta kah es saa. Siis olli üts rillega miis tarka mõte pääle tullu, et tema täädwed küll kuidas saawad: Elmetes om laad ja sääli tarwis laada masu wõtta. Nõnda ka sündis.

Laadan oli kah Malga linna pekilänik Pussmiis oma ruuga tõllan kaits hobust iis ja kutsjar Hans pukin. Pussmihe pikatroskan, kus oli ta toiduraam, issewe kats ohwireisi, ken kah oma koetud, nagu Pussmiis ruuga olli kaenu ja nüüd hääs tujus olli. Kella 4 aigu hakasime Malga puule tulema, ma sõitse kah nondega. Tõkatin oli neil üts suur juuning. Küll sääli na jõiwa ja sakuskat sõiwa. Sääli algas üts hirmus sõit, mida ma enne wisi es ole nannu ja kuulsu — hullemini Maide sõit süstal ümmer Eesti. Hobuse oliwe kõik walgen watun kui Soele jõudsiwe. Sääli kordus siisama jant mis Tõkatingi, ligi kaits tunni. Oh seda hädä, mis Malga jõuden ilmsiks tulli: ohwireisi oliwe pikaroska päält Pussmihe wõi ja üts ohwireis oma sineli ära kaotanu. Sinelist ole es kahju — teda saab roonu käest jälle, aga kus wõtab wõid. Malgan ei ole teda saada miski hinna iist. Ja pekilänik Pussmiis ruuga pidid nüüd ilma wõita leiwa suu lastma. Küll ta prasse ja kärkse, aga mis kadunu, om ikka kadunu.

Malgan, 1. sept. 1920. a.

Siu Rummu-Jüri.

—o—

Kiri toimetusele.

Armas Mats!

Mina Jaks Pajupill palun sind mulle Tallinnas mõnda kohta, kas või mõnes ministeeriumis kantselei juhatajaks muretsema. Ma olen küll juba selle asja pärast Tiibuse Jaagule ja ka töd- ja hoolde-kande ministeeriumile kirjutanud, aga siiaajani ei ole nad minu kirja peale midagi vastanud.

Mina olen väga hea kooliharidusega, käisin 5 talwet wallakoolis ja kõik, mis teised ühe aastaga õppisid, olen mina kaks ja kolm aastat tudeerinud, et parem aru saada ja mõista. Ka olen ma mõnigi suvi karjas käinud ja korraspidamises ja valitsemises on mul seega teadmine.

Mõne nädala eest olin ma Pärnus laadal, ja sain seal Kasepaku Tõnisega kokku. Tema käest sain ma kuulda, et meie wana sõber ja kooliwend Ajo Kusta Tallinnas ühes ministeeriumis suur ninaamees olla ja mingisuguste asjade üle walitsema. Ehk mina küll weel seda kõik olnud ei ole, mis tema, lepin ka wäiksema kohaga. Tema oli Weneaegse poliitsei juures kirjade wastuwõtja ja wäljaandja, kui sakslased meie maal olid, siis oli ta Saksa poliitseis ka midagi sellesarnast ja mõnigi tema sõbradest on tema hea südame läbi kindla koha leiwa ja soola peale saanud. Kui sakslased ära läksid, siis pidi tema meie käest kolki saama, aga pistis plehku Tallinna.

Wana tutwuse poolest tahtsin ma teda kord ülesse otsida, sest kui kaua inimene siis ikka wae- nu peab.... läksin ministeeriumi ja sain seal teada, et ta kodu sõitnud, uksehoidja rääkis mulle, et talle iga hommiku töid kodu järele sõidab ja peale töölopu teda tõllas kodu wiitakse, teised ametnikud käiwad muidu ameti asjus jala! Oi, — pagana pihta. Seal mõtlesin ka mina niisuguse toreda koha peale saada. Mulle juhataji ta aadressi. Kui ma tema korteri Kadriorus üles leidsin, oli juba õhtu käes ja Kusta oli wälja läinud jalutama. Ma istusin tema maja lähedal kiwi peale ja otsustasin teda wodata. Paari tunni pärast nägin ma ka Kustat ühe noorherra ja kahe plikaga tulema. Ma tahtsin talle wastu minna, aga Kusti waatas mulle niisuguse uhke ja kurja näoga otsa, et ma temaga rääkida ei julgenudki ja arwasin paremaks siis tema juurde sisse minna, kui preilid ära on läinud. Aga preilid läksid Kustaga ja teise noorherra tупpa.

Ma wotasin umbes tund aega ja jäin peaaegu kiwi peal istudes tukkuma, korraga kuulsin ma Kustate korteris naiterahwaste hisa ja mõlemad preilid jooksid katkistes riietes pool alasti uulitsale. Warsti oli ka poliitsei kohal ja Kustast ühes ta wõõrastega wiidi poliitseisse. Mina muidugi kat- sulin, et punuma sain, ja niiwiiši läksid mu lootus- sed Kustaga kokku saada ja teda koha pärast pa- luda lühka. Ehk ta küll praeguigi weel koha peal olla, ei taha ma enam tema poole palwega min-

na ja sellepärast palun ma sind, armas Mats mi- nule koha saamise juures abiks olla. Kui ma juba suureks ninameheks saan, küll ma sulle siis ära tafun.

Palju terwisid kodu poolt.

Sinu Juku Pajupill.

—o—

Kirjawastused.

H. v. K—kk. Sonate d'Amour — nicht für uns nur.

Näpits. Iswintiite. Istuge siis kohalikule elule katfirassi nina peale.

Siirupi Siim. Seekord oli küll liim.

Aug. Häilo. 1) Poolteist. 2) Juba hilja.

Dr. Haase. ×.

ABC Ärge küsige. Lähemal aastail ikka Teist joonistajat ei tule.

Leon Hart. Teie luuletuse „Cafés“ eest lä- heks Teile küll witsu anda. Te ei usu? Lugege siis ise ometi:

„Loodenewa päikse wiimisel walgil ruumirikkas laude ridades, ja ennast edwistawalt üles pidades ist'sid daamid puuderipõskelise!l palgil!“

Oo! Suur on Teie päike, kui tal on palju walgusi!.. Aga kelle palede peal siis need daamid ist'sid? Mis pagana uus mood see on — palede peal istuda?..

„Elektri hele. läbitungiw sära wärwis puudripõsed puna-kollaseks, huuled muutis segakarwa wärwideks — kirglist filmawaadet häwitates ära...“

Et puudrikarbil põsed on, seda võib mõni fu- turist wast õigusega ütelda, aga et puudril... Ja kui kange wõim on ikka Teie elektril — muu- dab huuled wärwideks!.. Mõni uus ülesleidus lahutusteaduses wõi... Mis Te ise ütleks, kui kor- raga on Teil mokkade asemel ultramariini, kar- miini ja kroomkollase segu peas?!

„Daamid ist'sid, — süües kooka, sai — juures šokolaadi kollast klaasidest; hoolimata kõrgeist moodihindadest — pääs kandsid kübart' moodsaid, laiu...“

Selle salmi juures võib ka kihla wedada, et Teie olete hiinlane, kes ühe aasta Eesti keelt õppi- nud... Ai, ai, witsa kibedaid! — Teie stiilis.

„Siidi sukad, elegant ja wiimne moodinõue katsid läbipaistwalt sääri ihawaid, — walgustasid daam'e soowa palawaid — peidetuid nii wargsi südamesse, põue...“

Kas Te oma laulu ka sukawalgel kirjutasite? Teie oma laulukunstiga wõite ehk ka sukad kas wõi petrooleumiks ehk elektrilambiks muuta. Eks ole?

Kolme wiimast salmi enam läbi ei lugenud. Meie pole ju Teile midagi kurja teinud.

—o—

Gori joonistus.

Alasti tantsud à la Berlin W Tallinnas.

- „Te, preili Mizzi, tantsite väga hästi!“
- „Noh, ma olin ju kaks kuud ühe suure nina juures masinakirjutajaks!“

„Meie Matsi“ tellimise hind on nüüd:

Talitusest ise ära viies — 30 marka kuu. Postiga ristpaela all kätte saates — 33 marka kuu. Kinnitatud ristpaela all kätte saates — 40 marka kuu. (Üksik number 9 marka.)

Ilmub „Teaduse“ kirjastusel. Wast. toim. Henrik Saar (Kivilombi Ints). A. Kummel'i (end. „G. Kalla“) trükk, Tallinnas